

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.
- NB1 Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.
- NB2 Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een onvolkomenheid bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk nadat de onvolkomenheid is vastgesteld via Examenblad.nl verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

NB

Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.

Een onvolkomenheid kan ook op een tijdstip geconstateerd worden dat een aanvulling op het correctievoorschrift te laat zou komen.

In dat geval houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 66 scorepunten worden behaald.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

De Nederlanders en hun vakantiebestemmingen

1 B

2 maximumscore 2

Margreet = juist

Youp = juist

Zasja = onjuist

indien drie antwoorden juist

2

indien twee antwoorden juist

1

indien één antwoord juist

0

3 D

4 maximumscore 1

dubbelseizoen

5 E

Vraag	Antwoord	Scores
6	maximumscore 1 Voorbeelden van een juiste reden zijn: <ul style="list-style-type: none"> – Toeristen willen graag zeezicht. – De grond direct aan de kust is schaars / de grondprijs aan de kust is hoog. 	
7	maximumscore 1 Voorbeelden van een juiste reden zijn: <ul style="list-style-type: none"> – Toeristen in resorts blijven meestal nabij het resort en komen weinig / veel minder / niet in aanraking met de Egyptische cultuur. – Resorts zijn veelal van westerse eigenaren, die de westerse levensstijl hanteren. – Resorts zijn afgesloten / afgeschermd gebied. 	
8	maximumscore 1 Uit het antwoord moet blijken dat Egypte ten oosten van Nederland ligt / het tijdsverschil ontstaat door de draaiing van de aarde en door de ligging ten oosten van Nederland begint de dag in Egypte eerder dan in Nederland.	
9	A	
10	maximumscore 2 1 = onjuist 2 = juist 3 = juist	
	indien drie antwoorden juist	2
	indien twee antwoorden juist	1
	indien één antwoord juist	0
11	maximumscore 2 <ul style="list-style-type: none"> • België • Uit het antwoord moet blijken dat België gemakkelijk per auto, trein of bus te bereiken is / Nederlanders die België bezoeken niet kiezen voor het vliegtuig 	1 1
12	maximumscore 2 Voorbeelden van juiste argumenten zijn twee van de volgende: <ul style="list-style-type: none"> – Voor jongeren is een InterRail Global Pass relatief goedkoop. – Jongeren hebben vaak nog geen eigen auto / vervoer. – Interrailen is een manier om met andere jongeren in contact te komen. – Backpacken wordt vooral door jongeren gedaan. 	
	per juist antwoord	1

Vraag	Antwoord	Scores
13	<p>maximumscore 1</p> <p>De juiste volgorde is: 2 - 5 - 3 - 1 - 4</p> <p><i>Opmerking</i> <i>Alleen als de gehele volgorde juist is 1 scorepunt toekennen.</i></p>	
14	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeelden van juiste voordelen zijn twee van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Er zijn weinig omwonenden dus weinig mensen die overlast kunnen ondervinden / het is er dunbevolkt. - Er is voldoende ruimte (om te parkeren). - Er zijn twee stations in de buurt van waaruit pendelbussen kunnen worden ingezet. <p>per juist antwoord</p>	1
15	<p>maximumscore 2</p> <p>1 = J 2 = I 3 = A 4 = D</p> <p>indien vier antwoorden juist indien drie of twee antwoorden juist indien één antwoord juist</p>	2 1 0
16	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeelden van juiste cultuurkenmerken zijn twee van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> - taal - godsdienst - gemeenschappelijke historie / tradities en gebruiken <p>per juist kenmerk</p>	1
17	<p>maximumscore 2</p> <p>P = 2 Q = 3 R = 1</p> <p>indien drie antwoorden juist indien twee of één antwoord(en) juist</p>	2 1

Vraag	Antwoord	Scores
18	maximumscore 2 a = juist b = onjuist c = juist d = onjuist indien vier antwoorden juist indien drie of twee antwoorden juist indien één antwoord juist	 2 1 0
19	B	
20	maximumscore 1 Voorbeelden van een juiste reden zijn: <ul style="list-style-type: none"> – Het gebied is slecht bereikbaar omdat er weinig en vooral onverharde wegen zijn. – Het gebied ligt op grote hoogte. – Het gebied ligt ver van Kabul af / is vanuit Kabul moeilijk te bereiken. – Het is een erg bergachtig / reliëfrijk / onherbergzaam gebied. 	
21	maximumscore 1 Voorbeelden van een juiste maatregel zijn: <ul style="list-style-type: none"> – appartementen / hotels bouwen – attracties aanleggen – reclame maken voor deze bestemming 	
22	maximumscore 1	
	Frankrijk	
23	C	
24	C	

Omgaan met natuurlijke hulpbronnen

25 B

Vraag	Antwoord	Scores
26	<p>maximumscore 2</p> <p>a: wordt versneld b: wordt versneld c: wordt vertraagd d: wordt vertraagd</p>	
	<p>indien vier antwoorden juist indien drie antwoorden juist indien twee of één antwoord(en) juist</p>	<p>2 1 0</p>
27	D	
28	A	
29	B	
30	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Voorbeelden van een juist doel zijn: <ul style="list-style-type: none"> – Een overloopgebied wordt aangelegd om te voorkomen dat een rivier overstroomt / de dijk doorbreekt bij een hoge waterstand. – In een overloopgebied wordt het overtollige rivierwater opgeslagen, waardoor de waterstand lager wordt waardoor de druk op de dijken wordt verminderd. 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Voorbeelden van een juist voordeel zijn: <ul style="list-style-type: none"> – Hoe eerder het overtollige rivierwater kan worden opgevangen, hoe groter het gebied is dat er van profiteert / des te lager de kans op overstromingen van stroomafwaarts gelegen gebieden. – Er is dan meer tijd om maatregelen te nemen tegen mogelijke overstromingen van stroomafwaarts gelegen gebieden. 	1
31	B	
32	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • De kans op overstromingen is kleiner geworden 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Voorbeelden van een juist argument zijn: <ul style="list-style-type: none"> – Met een stuwdam kan het waterregiem worden geregeld. – Het stuwmeer kan overtollig water opvangen. 	1

Vraag	Antwoord	Scores
33	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Probleem voor beide landen: De zeespiegel zal stijgen / het overstromingsgevaar zal toenemen / er zullen meer maatregelen moeten worden genomen om het land droog te houden. 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Voorbeelden van een juist argument zijn: <ul style="list-style-type: none"> – Bangladesh is nauwelijks beschermd door dijken. – Bangladesh heeft te weinig geld om de toekomstige problemen aan te pakken. – Bangladesh heeft (te) weinig kennis om grote waterwerken te bouwen. – Bangladesh heeft een langere kustlijn. – Bangladesh heeft veel meer inwoners dan Nederland. 	1
34	B	
35	maximumscore 2	
	Driss = juist Mariëlle = onjuist Stefano = onjuist	
	indien drie antwoorden juist	2
	indien twee antwoorden juist	1
	indien één antwoord juist	0
36	maximumscore 2	
	a = 5 (windenergie) b = 4 (kernenergie) c = 1 (geothermische energie) d = 3 (hydro-elektriciteit) e = 2 (getijdenenergie)	
	indien vijf antwoorden juist	2
	indien vier of drie antwoorden juist	1
	indien twee of minder antwoorden juist	0
37	maximumscore 2	
	P = aardgas Q = steenkool R = kernenergie	
	indien drie antwoorden juist	2
	indien twee antwoorden juist	1
	indien één antwoord juist	0

Vraag	Antwoord	Scores
38	maximumscore 1 3 - 4 - 2 - 1 <i>Opmerking</i> <i>Alleen als de volgorde geheel juist is 1 scorepunt toekennen.</i>	
39	C	
40	C	
41	B	
42	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Afrika • Voorbeelden van een juiste reden zijn: <ul style="list-style-type: none"> – Veel landen in Afrika hebben geen geld en middelen om regenwater of oppervlaktewater goed te zuiveren tot drinkwater. – Veel landen in Afrika hebben geen geld en middelen om overal waterleidingen aan te leggen. 	1 1
43	maximumscore 1 Uit de verklaring moet blijken dat naarmate de bevolking groeit de beschikbare hoeveelheid water per hoofd van de bevolking daalt.	
44	maximumscore 1 Voorbeelden van een juiste oorzaak zijn: <ul style="list-style-type: none"> – (Door toenemende welvaart) toenemende vraag naar water in landbouw / industrie / huishoudens / toerisme. – Minder watertoevoer via de Nijl door stuwdammen stroomopwaarts. – Er is veel waterverspilling door slechte waterleidingen / slechte irrigatiemethoden 	
45	maximumscore 2 1 = neerslag 2 = infiltratie 5 = verdamping 6 = condensatie indien vier antwoorden juist indien drie of twee antwoorden juist indien één antwoord juist	2 1 0
46	C	

Vraag	Antwoord	Scores
47	maximumscore 2	
	• zuinigste vorm van irrigatie: foto 3 (druppelirrigatie)	1
	• Voorbeelden van een juist argument zijn:	1
	– Hoeveelheid water kan hier het best geregeld worden.	
	– Zelfs per plant kan de watertoevoer zorgvuldig worden geregeld.	
	– Er verdampt weinig water.	

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinerator in het programma WOLF.
Zend de gegevens uiterlijk op 26 mei naar Cito.

De normering in het tweede tijdvak wordt mede gebaseerd op door kandidaten behaalde scores. Als het tweede tijdvak op uw school wordt afgenomen, zend dan ook van uw tweede-tijdvak-kandidaten de deelscores in met behulp van het programma WOLF.
Voor dit examen hoeft u geen afnamegegevens aan Cito te verstrekken.

6 Bronvermeldingen

bron 1	CBS
bron 2	st-listas.20minutos.es
bron 3	vrij naar: De Grote Bosatlas
bron 4	foto 1: www.hicle.com ; foto 2: www.sevillaonline.es ; foto 3: andalusieblog.blogspot.nl ; foto 4: www.zonetourismworld.com ; foto 5: www.belfasttelegraph.myreaderoffers.com
bron 5	foto: www.spanish-living.com ; tekst: vrij naar: www.bouwenwonen.net
bron 6	liana-tours.com
bron 7	www.thetravelclub.nl
bron 8	vrij naar: www.kmi.be
bron 9	www.vliegwinkel.nl
bron 10, 11	vrij naar: www.nshispeed.nl
bron 12	eigen archief, Cito
bron 13	foto 1: www.geos.ed.ac.uk ; foto 2: sobrefrance.com ; foto 3: www.alexandervandergraaf.nl ; foto 4: kijkopstad.nl ; foto 5: adventuregirl.com
bron 14	tekst: eigen archief, Cito; foto: www.mojo.nl
bron 15	vrij naar: De Grote Bosatlas
bron 16	vrij naar: De Grote Bosatlas
bron 17	foto 1: www.imagesofanthropology.com ; foto 2: www.djibnet.com ; foto 3: www.meenemen.nl ; foto 4: gateonetravelreviews.blogspot.com
bron 18	vrij naar: De Grote Bosatlas
bron 19	eigen archief, Cito
bron 20	vrij naar: De Telegraaf, 04-12-2010
bron 21	vrij naar: De Telegraaf, 21-04-2011
bron 22	vrij naar: www.grid.unep.ch
bron 23	vrij naar: WNF
bron 24	eigen archief, Cito
bron 25	vrij naar: De Grote Bosatlas
bron 26	vrij naar: www.werkendam.net
bron 27	www.ruimtevoorderivier.nl
bron 28	flickr.com
bron 29	vrij naar: www.energiesetech.info
bron 30	vrij naar: www.duurzaamnieuws.nl en www.biowkk.nl
bron 31	afbeelding a: www.schooltv.nl ; foto b: www.nucleartechnology.nl ; foto c: ros.demon.nl ; foto d: flickr.com ; foto e: www.joostdevree.nl
bron 32	www.gdfsuez.nl
bron 33	vrij naar: De Grote Bosatlas
bron 34	www.yumekoshop.nl
bron 35	vrij naar: whyfiles.org
bron 36	vrij naar: oneworld.nl
bron 37	vrij naar: De Grote Bosatlas
bron 38	vrij naar: www.atlcom.nl
bron 39	vrij naar: www.lenntech.nl
bron 40	foto 1: www.wve.nl ; foto 2: percy-french.livejournal.com ; foto 3: www.sintjozefbrugge.be ; foto 4: www.iid.com/